



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evropeae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Anglia

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1671

Capvt X. Henrici Vvalpoli ad Societatem vocatio debita Campiano; Eduardi Vvalpoli, Henrico fratri. Eduardum quia Catholicus, parens hæreditate pellit, Mater domo. Henrico quia Iesuita, in Batauia ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10773

tia robustè confutaret. Leguntur vtrique magna ingenij voluptate, & animi fructu.



*Henrici Vvalpoli ad Societatem vocatio debita
Campiano; Eduardi Vvalpoli, Henrico fratri.
Eduardum quia Catholicus, parens hereditate
pellit, Mater domo. Henrico quia Iesuita, in Ba-
tauia mors intentatur. Redimitur. Laborat in
Seminariis. Regressus in Angliam capitur.*

CAPVT X.

AU T falso percrebuerat iurasse Reginam Sacerdorem de nostris in posterum, addicturam se morti neminem, quod relicta sui, & suæ sanctitatis opinione magnifica, plus regno mortui nocerent quam viui; aut si verè hoc iurisiurandi se nexu obstrinxerat Regina, videns passim diuersis Europæ locis fundari à nostris Seminaria Anglorum, credibile sit illam censuisse Iesuitas foris quàm ipsa in Anglia, damnosiores sibi, & dogmati quod consecrabatur. Proin fas sibi arbitratam à iuramento discedere, vtrumque fuerit, extra dubium erat voluisse tunc illam, Protestantes eos habere aut mortuos, cuius voluntatis properabatur festinatio tam ardens, vt cum Londini Southuuellus ad furcas raptaretur; Eboram Henricus Vvalpolus ad capitale iudicium satellites ducerent; alter illic Martio sanguinè funderet, & alter anni eiusdem 1595. Aprili proximo.

Natus erat Vvalpolus familia nobili in Prouincia Norfolcensi; sed illustribus in nomen Catholicum meritis longè clariori, spoliatioe bonorum, exiliis, calumniis mortibus, quibus illud fortiter propugnarat. Accessit hinc item non parum honoris in Societatem: ex quinque quos habuit eodem prognatos sanguine, horum quatuor inter se fratribus, maximus natu de quo nunc scribimus, fortunatissimus Henricus aliorum trium, pietate velut alter parens, exemplo Magister absolutæ virtutis. Dedit operam literis in Academia Cantabrigiensi; Londini post Philosophiam, legibus, quibus totum administratur Regnum, in Collegio Grayensi: harum quanto quis excellit peritia, tanto ad honores quæstuosos in aula citius promouetur. Illic annorum iam vnus & viginti cum esset, audire contigit Campianum cum Doctoribus Nouuello, & Dayo disputantem, in templo Castri Londinensis. Postea in aula tribunalis Vestminsteriensis, obiectas purgantem accusationes, & innocentia euidentissimè probata, nihilominus pronuntiari reum. Spectauit vltimo ad Tibornum, obseruauitque propius quæ

quæ ad mortem illius pertinebant, quam & eleganti poemate Anglicè celebravit, magna quidem Campiani laude, sed probro ludicum à quo damnatus fuerat, haud paulo maiori; quare nihil omissum ad deprehendendum qui nomen celauerat, poematis auctorem, ac verisimile haud leui Catholicorum periculo: cum eorum vnus, profiteri se ausus illius auctorem ignominiosè auribus truncatus, additus est perpetuo carceri, vbi ærumnis ante quam annis confectus interiit. Porro hæ quas spectarat præfens congressiones Campiani, magisteria Henrico fuerant veræ doctrinæ, disputando; mansuetudinis in capitali condemnatione subeunda; pietatis heroicæ in morte. Eius hæc in animum tam altè descenderant, vt semper iis acceptum tulerit quicquid sibi à Deo boni per omnem vitam sensit affluere. Primum enim, si prius non fuerat, certè tunc euasit Catholicus, & quidem ardens in propugnatione illius nominis, quam tunc vt poterat sustinebat; postea vero quam, ommissa iuris peritia, controuersis tunc se questionibus totum applicuit, tam foelicem est nactus earum peritiam, vt notæ minimè triuialis viginti iuuenes è luto hæresis abstractos, trans mare miserit, quorum alij nomen religiosi Ordinibus dedere, in Angliam reliqui suscepto Sacerdotio rediere, opem suis quam possent allaturi. Fructus tamen quem cepit præcipuum Vvalpolus ex morte Campiani, desiderium ingens fuit agendi in Societate vitam quam egerat & quam obierat eandem in ea mortem obeundi. Quod desiderium illi festinarunt missæ vndique ad comprehendendum illum insidiæ, vt qui præter alios complures, Eduardum Vvalpolum propinquum, & sibi à puero intimum Deo peperisset. Hunc parenti mores cultissimi, & innatus candor peculiariter commendabant, præbueratque se illi à cunis propemodum, in Caluini doctrina Magistrum, cum esset ipse pessimus Puritanus. Insudauit in illo penitus subigendo Henricus noster, & lentè, & diu: & eluctatus est demum, quod raro fit, vltimam Puritanorum arcem, animi scilicet obstinationem. Magno ad hoc illi fuere vsui Confessiones B. Augustini, Thomæ de Kempis liber de Christi imitatione; sed forte maiori, perspectus Caluinistarum tumor, iunctus contemptui, & contumeliæ Synodorum, Patrum, & Doctorum quos veneratur Ecclesia velut sapientiæ omnis fontem, veri interpretes, & mundi Magistros. Illi præ se de iis, vt cerebro cassis & garriunt, & scribunt. Sed vltimum telum quo expugnatus Eduardus, Henrici fuit epistola; quid ea contineret sciri non potuit nisi quod ex motu insperato, planeque insolenti quem statim exciuit, dubitatum non est quin scribentis manum Dei digitus rexisset. Discumbenti enim cum esset reddita, vix eam perlegerat, & impetu animi tam violento abripitur, vt nolens, & sui non sat compos, ommissis epulis, & mensa, suorum se velox subduceret oculis, moxque extra illorum prospectum in lachrymas, clamores, suspiria, gratiarum voces erumperet, prostratum se à Deo, victumque confessus; ex quo eius animo nihil hæsit in posterum dubitationis de Catholica veritate; nihil perniciosæ obseruantie in parentem; nihil morarum & dilationis, vt palam se ferret Catholicum. Mouit parens ad eum euertendum quicquid impotens

amor, & religionis prauæ furor valere, vt cui multo erat futurum leuius mortuum quam Catholicum habere, deprauandum imprimis tradidit Magistris quos in Prouincia Norfolcensi putauit doctissimos; inde aliis Londini quos vtiliores prioribus censuit; sed nihilo quam ij feliciores in suadenda perfidia, euersionem iuuenis desperarunt. Mater itaque improviso accitum & libris duobus Anglicis donatum domo pellit. Abiret sanè quod illum fortuna & mendicitas ferret; dum Papista duraret, fixum animo teneret nec sibi patrem esse in Anglia nec matrem; eiurare se illum vt spurium, nec velle vnquam eius meminisse, nisi vt execraretur infamem apostatam, patriæ ac familiæ portentum, & cuius se partu ominoso miseram deplorabat. Fingeat mulier, ignara quid possit Dei amor in oppugneratam sibi mentem, iuueni nobili, primogenito, florenti annorum ætate viginti duorum, à familiaribus delitiis ad mendicitatem & famem redacto, reditura in mentem domestica commoda, patrum blanditias, amorem, opes, hæreditatem, & reuolaturum ex templo in eorum sinum. At longè secus quam fabulabatur apud se mulier hæretica factum est. Spreuit adolescens thesauri cœlestis & æterni iam compos, caducorum quicquillas, & inanias bonorum, cognomentum mutauit, & vocari Pauper pro Vualpolo voluit, susceptæ vltro paupertatis nobilitate futurus illustrior, quàm natiua. Lapsis inde annis aliquot in Collegium Anglorum Romæ Conuictor se recepit, decursisque triennio quæ nondum explerat superioribus studiis, Sacerdos factus in Belgium rediit, & Societatem illic ingressus est annum agens tricesimum tertium, vbi Deo & Societati votis post biennium solenne obligatus, primos operæ suæ flores Belgio impertiuit; annos inde quadraginta totos, eius laboribus posita est Anglia, miro prorsus & nullius fortassis exempli, inter continua hostium & vitæ pericula, mortisque præsentiam tot annorum tractu, quo exacto Deus operarium fidelem ad mercedem acciuit, anno ætatis suæ nono supra septuagesimum.

Henricus Vualpoldus conuersione Eduardi, & aliorum complurium, Ministris Regni Primoribus Cæcilio, Vualsingano, & Dudleyo Comiti Leicesterensi, hæreticorum patronis dogmatum, tantum mouit irarum vt modis omnibus, dici non potest quo siue furore, seu sagacitate emissariorum, illum venarentur; interdum igitur humi iacens, noctu iter agens, ex Norfoldia sua Eboracum venit, vbi ad Castrum noui, nec vlli suspectus nec interrogatus, nec agnitus, fauste in Galliam traiecit. Rothomagum, Parisios, & Remos lustrauit, vbi annos dedit Theologiæ tres; Romæ in Collegio Anglorum quod illi adhuc studio deerat dum supplet, Societatem impetrauit. Verum haud multo post aduersam cœli grauitatem non ferens Viridunum transmissus est; confectoque illic probationis residuo, solidatisque per annos tres Theologiæ studiis, Alexandro Farnesio datur, vt eius in Belgio milites in diuinis religiosa opera iuaret, quod eò præstabat vberius, quod linguarum quinque nactus peritiam, vices vnus multorum obibat. Illic dum miles Hibernis hæret, occasionem occupat Henricus excurrendi
Tornacum

Tornacum ad reficiendum diuinis animum, mensium aliquot meditatione. Burgos reuertens in Batauos incidit qui vt bello captum Flissingam abducunt, clauduntque nihilominus reorum carcere, capitali penitus & cruento, nisi mortem illi maiori gloria distulisset Deus olim in Anglia oppetendam. Iuris erat Bataui carcer; arcem tenebat Anglorum praesidium, aperte siquidem Regina Elizabeth rebelles fouebat in Philippum Regem; Angli vt erant Calvinistae, nec ignorabant rotam Leicestriae Comiti domino suo inuisam esse Iesuitarum nationem, subodorati Iesuitam Anglum nobilem bello captum, statuunt Vualpolum de medio tollere, cuius quod praetexerent ius, vel causam cum haberent nullam, carcerarios ipsos, haereticorum fecem, & colluiem perditorum conducunt, vt dormientem confodiant, sparsuri deinde, impatientia carceris captiuum violentas sibi manus intulisse; & patrandi quidem nihil sceleri defuit praeter facultatem qua verabantur occidere, nisi dormientem. Multas ergo diu noctes, diuersis temporibus & horis, cum multis mensibus obseruassent, nunquam non sentire vigilem, & in vitae suae custodiam arrectum; siue per se illorum cruenta studia percepisset, seu didicisset aliunde. Verum enim vero tam proluxa, & ad vitam seruandam coacta insomnia, tantum non illi vitam eripuerit, accedentibus praesertim a victu, fame, & frigore incommodis variis, nec paucis, nec leuibus. Militaris turmae dux Russellus haereticus, Henricum conspicatus sibi olim in Anglia notum, tam male vestibus defendi a frigore tractum sibi ex holoserico raso sagum, vi beneuola coegit induere, quae significatio amoris, insidiatoribus Henrici, obseruantiam eius mouit non vulgarem, & renuntiatus domi in Anglia eius carcer solitudinem eius liberandi. Ad hoc vnus fratrum Christophorus dissimulato cognomine, aut visendam solum praetexens Battauiam, aut moras aliquas sub stipendio praefecti Flissingae; fratrem vidit, iuuitque incredibili vtriusque animi voluptate; & Catholicorum maxime Anglorum contributione, carceris annui perpeffionibus illum tandem exemit, quam Deus misericordiam Christo phoro largiter simili alia, sed maiori rependit, eximens hominem terrenorum amore, & dura seculi seruitute. Fratris enim miratus patientiam ineluctabilem, & tolerantiam saeuissimi carceris alacrem, coepit affici in Societatem, eamque venerari, vt scholam, ex qua Henricus in tantum virtutis euaserat, meminerat, enim quauis olim ex causa offendi solitum & irritabilem; animaduvertebat tunc illos veteres naturae imperus, in generositatem animi patientis fuisse conuersos. Moras itaque amputans statuit quamprimum se fratri in Societate adiungere. Romamque profectus, admissus, & probatus in Hispaniam missus est, vbi perficiendae virtuti propriae annos quatuordecim sic impendit, vt eius caeteris magister fieret.

Afferus liberati Henricus anno xvi nonagesimo ineunte, ac Bruxellis consistens, Romam literas dedit, sua quaedam amico intimo recensens, ob qua magnas se Deo gratias debere agnoscebat [Adsum, aiebat, recens, ex gymnasio carceris Flissingensis, vbi exploratus Deum, & seculum, meque adeo ipsum didici, & perspexi. Non potest haeresis a nobis tam vana fingi,

quam vana est; tam turpis fœda & deformis, quam reipsa se suis sceleribus, contumeliis, proditiõibus, perfidia, sacrilegiis, impietate, ac superbia exhibet, quamque sum expertus: meæ præterea virtuti flaccidæ, & infirmæ, manifestior charitatis diuinæ affulit immensitas, in periculis tutela, lumen in tenebris.] Pergitque suam illi è carcere velut rediuiam quam eius beneficio receperat vitam cõsecrare. Quamuis autem ferebat in Belgio, nauatæ in multos operæ pretium; sed præter Angliam optabat, & spirabat nihil, quod esset laboris, perpeßionum, & mortis feracior pro Dei gloria appetendæ. Illam igitur Romæ à Cresuuello, à Personio in Hispania crebris literis poposcit; semper tamen in vitrumque accinctus. *Ecce me*, inquit, ad Cresuuelum scribens, æquè promptum, vt tanquam, *Sagitta abscondita in pharetra*, vsque ad obitum lateam, aut *missa ad extremam terram*, mittentis, nutum, & impetum sequar. Audiuit tandem serui sui clamores intimos Dei benignitas, & quibus viis ab Anglia videbatur longius amoueri, iisdem illum in Angliam induxit. Impetrarat illum Personius in operæ socium ad Seminaria regenda, quæ Vallisoleti, & Hispali Anglis fundauerat; sed Audomatense, com meatu diu verbis dilato, reipsa subducto, cum esset ruinæ proximum, excurrendum in aulam fuit, vt compelleretur Belgij præfectus assignatos à Rege Philippo census Seminario numerare. Præcepitque statim Personius animo felicius nemini quam Henrico cessuram negotij ardui expeditionem, & cessit omnino tam prospere, vix vt oculis suis satis Personius crederet. Iuit Henricus bono genio duce, quod postulabat exorauit, Regi gratias egit; mandata retulit ad Præfectum Belgij nullo effugio eludenda, breui denique confecto itinere, & lenito negotio, cum in Belgium appulisset, Regis diplomate quæstoribus oblato, assignatam ex iis pecuniam retulit, misitque ad Personium Audomarensis Seminarij egestate sollicitum; nauim tandem sibi parauit in Angliam, quibus omnibus vt post narrabimus, nihil minus cogitans mortis suæ beatæ causam sibi inestruxit.

Nullæ tunc in Belgij portibus versus Angliam naues stabant ob anni tempestarem navigationi maximè importunam, & portus Angliæ ad Austrum ob pestilentiam inaccessos. Tres solæ Dunkerci bellicæ vella explicabant, ad omnem vim maris egregiè munitæ: in Angliæ & Scotiæ tractibus, prædas si bona fors fauisset, & procellæ iuuissent, facturæ. Harum vnã conscendit Henricus, data sibi à Præfecto fide, fore quod primum Angliæ ad Septentrionem littus occurrisset, se illic exponeret: quod dum expectatur biduo futurum, in dies duodecim tempestas insuperabilis distulit; quæ ad quartum Decembris anno 1595. cum detenuisset, promontorium Hamborougum, longo se proiectu in mare porrigens iis apparuit in Eboracensi Prouincia, illic scapha delatum cum paucis Henricum exponunt, meliorem terra quam mari fortunam comprecati. Henricus Kilham cum venisset quarta distitum à mari leuca, sibi & sociis duobus legisset hospitium, alteri cuiuspiam ex iis qui secum in scapham descenderant suspicionem Catholici Sacerdotis de se illico fecit, quod ita furtim in regnum

gnum subiret. Quare absque mora deferretur ab eo, ad Iuris Kilhami administrum, qui iussum tuto asseruari, Eboracum de illo ad magistratus dar literas, adsunt triduo post a Prouinciæ Præfecto comite Huntingtono mandata ut ferro vincitus perduceretur Eboracum ubi tamdiu angusto, & abstruso in carcere procul omni affatu & accessu solus hæsit, dum sui ederet rationem; quæ plane sincera, & candida cum esset Londinum ad Senatum missa, tunc vero aliquibus copia facta est illius visendi; & P. Ricardus Holtbeyus apostolico ministerio illic fungens, modum adinuenit dandi ad eum literas & accipiendi, ex quibus & Patre Gerardo, multoque vberius ex Patris Garneti, qui tunc iis præerat narratione accurata ducturi sumus, quod superest de concertationibus, tormentis, & beato fine Henrici Vyalpoli dicendum.



Topcliffus Londino Eboracum destinatur ad instruendam Vualpoli causam. Concurrunt Prædicantes & Theologi ad eum à fide Catholica dimouendum; doctrina sua & constantia illos domat. Reiicit oblatam à Catholicis redemptionem mortis, & carceris.

C A P V T X I.

ER P E N S A inter consiliarios Regios quam suis de rebus Henricus ediderat ratione; fuisse nimirum in Belgio cum P. Guillelmo Holtio, cum Personio in Hispania, Madritum à Personio missum ad procurandam cum aulæ ministris attributionem à Philippo, Audomarensi Anglorum Seminario assignatam; hinc virum putarunt grandium capacem, nec nisi moli cuiuspiam aduersus Angliam mouendæ Hispaniam adiisse; has ergo quas imaginosis suspicionibus diuinabant constructas ab eo machinas, alta ei ex mente ut in lucem exerent; exemptum carcere Topcliffum Eboracum legant, hominem astutiæ palmis, & crudelitatis, pridem inter forenses insignem, iussum nihilominus Eboraci calliditate sola uti; crudelitatem quæstionibus, & tormentis seruare, quorum erat Londini minister. Primæ hic Henrico velitationes cum Protestantibus fuere Theologis, ut suo cuidam amico respondens indicat, [tuo inquit epistola tua carebat chirographo, sed agnoui ab amico venisse, hoc est homine de Societate,] post pauca vero [quid me futurum sit hactenus ignoro,